

RESOLUCIÓ del procediment de tutela de drets núm. 52/2011, instat per XXX contra la Direcció General de Serveis Penitenciaris del Departament de Justícia (Centre Penitenciari BRIANS 1).

Antecedents

Primer.- En data 19/10/2011 va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, un escrit de data 13/10/2011 de XXX pel qual formulava reclamació contra el Centre Penitenciari Brians 1 del Departament de Justícia (en endavant, CPB-1), per no haver contestat al dret d'accés exercit en relació a tots els informes referents a la seva persona, cosa que considerava vulnerava la Llei 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (en endavant, LOPD).

Concretament, el reclamant exposava que en data 13/09/2011 va exercir el dret d'accés davant el CPB-1 del Departament de Justícia (petició registrada d'entrada en la mateixa data amb número d'assentament (...). A l'inici d'aquest escrit dirigit al director del CPB-1, manifestava que *"Por el presente escrito solicito el derecho de acceso que me otorga la Ley 15/1999 de 13 de Diciembre, sobre protección de datos de carácter personal (LOPD), así como la LOGP, el RP y la LRJAP-PAC sobre cualquiera de los informes que sobre mi persona consten en el expediente penitenciario"*. Més endavant es referia en concret a dos informes, que identificava en la forma següent: *"deberían obrar en el expediente los siguientes documentos e informes de los que específicamente solicito copia certificada:*

- *Copia compulsada sobre el informe remitido por (...).*
- *Todos y cada uno de los informes que consten sobre este asunto (...).*

POR TODO ELLO

A LA DIRECCIÓN DEL CENTRO PENITENCIARIO DE BRIANS 1, LE SOLICITO que se me facilite fotocopia certificada y completa de los informes ARRIBA INDICADOS que consten en los libros de incidencias, en virtud del derecho de acceso que ampara la LOPD y la LOGP.(...)"

Finalment, el reclamant explicava que encara no se li havia entregat ningun informe dels sol·licitats, motiu pel qual presentava davant aquesta Autoritat la corresponent reclamació.

Adjunt a la seva reclamació aportava còpia de l'escrit d'exercici del dret registrat d'entrada al CPB-1 el 13/09/2011, amb número de registre d'entrada (...).

Segon.- D'acord amb l'article 117 del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desplegament de la LOPD (en endavant, RLOPD) i l'article 16.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, per mitjà d'escrit de 31/10/2011 es va donar trasllat de la reclamació de tutela del dret d'accés presentada per XXX al Departament de Justícia, per tal que en el termini de 15 dies hàbils formulés les al·legacions que estimés pertinents.

Tercer.- Mitjançant escrit de data 14/11/2011, amb registre d'entrada a l'Autoritat de 17/11/2011, la Direcció General de Serveis Penitenciaris del Departament de Justícia ha formulat les al·legacions que ha estimat oportunes, les quals s'analitzaran en el fonament de

dret quart i cinquè de la present resolució. Així mateix, al dit escrit també s'hi adjuntava còpia de la resposta donada pel CPB-1 a l'avui reclamant, de data 01/09/2011.

Quart.- El fitxer que empararia el tractament de dades objecte d'aquest procediment, seria el denominat "*Població reclusa als centres penitenciaris de Catalunya*", creat mitjançant Ordre JUS/86/2007, de 10 d'abril, per la qual es regulen els fitxers que contenen dades de caràcter personal gestionats pel Departament de Justícia publicat al DOGC núm. 4866, de 20/04/2007. Aquest fitxer té per finalitat "*la gestió integral de la població reclusa de Catalunya en relació amb la política global penitenciària i de rehabilitació.*"

Fonaments de Dret

Primer.- És competent per resoldre aquest procediment la Directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, d'acord amb l'article 5 b) de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, que segueix en vigor mentre no s'aprovin els estatuts de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades (DT 3ª de la Llei 32/2010).

Segon.- L'article 15 de la LOPD, en relació amb el dret d'accés, determina el següent:

- "1. L'interessat té dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, l'origen de les dades i les comunicacions efectuades o que es prevegin fer.*
- 2. La informació es pot obtenir mitjançant la mera consulta de les dades per mitjà de la visualització, o la indicació de les dades que són objecte de tractament mitjançant escrit, còpia, telecòpia o fotocòpia, certificada o no, en forma llegible i intel·ligible, sense utilitzar claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics.*
- 3. El dret d'accés a que es refereix aquest article només pot ser exercit a intervals no inferiors a dotze mesos, llevat que l'interessat acrediti un interès legítim a aquest efecte, cas en què el poden exercir abans."*

Per la seva banda, l'article 27 del RLOPD, disposa el següent:

Article 27. Dret d'accés.

- 1. El dret d'accés és el dret de l'afectat a obtenir informació sobre si les seves pròpies dades de caràcter personal estan sent objecte de tractament, la finalitat del tractament que, si s'escau, s'estigui realitzant, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades esmentades i les comunicacions realitzades o previstes d'aquestes.*
 - 2. En virtut del dret d'accés, l'afectat pot obtenir del responsable del tractament informació relativa a dades concretes, a dades incloses en un determinat fitxer, o a totes les seves dades sotmeses a tractament.*
- No obstant això, quan raons de complexitat especial ho justifiquin, el responsable del fitxer pot sol·licitar de l'afectat que especifiqui els fitxers respecte dels quals vulgui exercir el dret d'accés, i a aquest efecte li ha de facilitar una relació de tots els fitxers.*

3. El dret d'accés és independent del que atorguen als afectats les lleis especials i en particular la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Pel que fa a l'exercici del dret d'accés els articles 28.1 i 2 del RLOPD estableixen que:

1. En exercir el dret d'accés, l'afectat pot optar per rebre la informació a través d'un o diversos dels següents sistemes de consulta del fitxer:

a) Visualització en pantalla.

b) Escrit, còpia o fotocòpia remesa per correu, certificat o no.

c) Telecòpia.

d) Correu electrònic o altres sistemes de comunicacions electròniques.

e) Qualsevol altre sistema que sigui adequat a la configuració o implantació material del fitxer o a la naturalesa del tractament, ofert pel responsable.

2. Els sistemes de consulta del fitxer que preveu l'apartat anterior es poden restringir en funció de la configuració o implantació material del fitxer o de la naturalesa del tractament, sempre que el que s'ofereixi a l'afectat sigui gratuït i asseguri la comunicació escrita, si aquest així ho exigeix.

Finalment, l'article 29.1 del RLOPD estableix: *"1. El responsable del fitxer ha de resoldre sobre la sol·licitud d'accés en el termini màxim d'un mes a comptar de la recepció de la sol·licitud. Transcorregut el termini sense que de forma expressa es respongui a la petició d'accés, l'interessat pot interposar la reclamació que preveu l'article 18 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre".*

Tercer.- L'article 18 del LOPD preveu un procediment de tutela dels drets de les persones afectades, i en concret el seu apartat segon disposa el següent:

"L'interessat al qual es denegui, totalment o parcialment, l'exercici dels drets d'oposició, accés, rectificació o cancel·lació, ho pot posar en coneixement de l'Agència de Protecció de Dades o, si s'escau, de l'organisme competent de cada comunitat autònoma, que s'ha d'assegurar de la procedència o improcedència de la denegació."

En consonància amb l'anterior, l'article 16.1 de la Llei 32/2010, disposa:

"1. Les persones interessades a les quals es denegui, en part o totalment, l'exercici dels drets d'accés, de rectificació, de cancel·lació o d'oposició, o que puguin entendre desestimada llur sol·licitud pel fet de no haver estat resolta dins el termini establert, poden presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades."

Quart.- En l'escrit d'al·legacions sobre la reclamació, el Departament manifesta que *"aquesta reclamació no afecta a un accés a l'expedient penitenciari del propi intern, encara que així ho qualifiqui ell"*. Davant això, cal dilucidar en primer terme, si amb la petició formulada en data 13/09/2011 –amb número d'assentament d'entrada (...)– per XXX es podia considerar que exercia el dret d'accés regulat per la LOPD i la seva normativa de desplegament.

Cal recordar en aquest punt que els articles 15 de la LOPD i 27.1 i 2 del RLOPD, abans transcrits, reconeixen el dret de l'afectat a obtenir informació del responsable del fitxer o tractament, sobre les dades concernents a la seva persona, ja siguin dades concretes, o totes les dades sotmeses a tractament.

Sobre la base d'aquest precepte, cal assenyalar que en la seva petició d'accés efectuada davant el CPB-1, tal com s'ha relatat als antecedents, sol·licitava accedir a tots els informes que sobre la seva persona constessin al seu expedient penitenciari, i es referia en concret a dos informes determinats.

Respecte aquesta petició, el Departament de Justícia ha al·legat que en data 01/09/2011 es va donar resposta amb un escrit del qual aportava còpia, i que en tot cas no es podia considerar que amb aquella sol·licitud s'hagués exercit el dret d'accés de la LOPD.

Doncs bé, tot i que és cert que l'avui reclamant mencionava expressament dos informes "*de los que específicamente solicito copia certificada*", també ho és que el seu escrit l'iniciava amb l'afirmació que exercia el dret d'accés que li atorga la LOPD respecte als informes que consten en el seu expedient penitenciari. Per tant, és evident que tal sol·licitud s'havia de considerar com un exercici del dret d'accés regulat a la LOPD i el RLOPD. Per tant doncs, en la mesura que els informes del seu expedient penitenciari i també els dos informes concrets que especificava continguessin informació referent a la seva persona, és evident que amb la seva petició exercia el dret d'accés previst a la normativa de protecció de dades de caràcter personal.

Cinquè.- Una vegada aclarit que amb la petició efectuada per l'avui reclamant davant el CPB-1 exercia el dret d'accés en termes de la LOPD, cal assenyalar que per al supòsit que en la documentació a la qual pretenia accedir hi figurés alguna referència a terceres persones, per sí mateix no seria raó suficient per impedir l'efectivitat del dret d'accés, ja que es podria fer efectiu igualment, prèvia ocultació de les dades personals dels tercers.

Es fa necessari recordar que el dret d'accés regulat a la LOPD és un dret personalíssim, i constitueix una de les facultats essencials que integren el dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal. Mitjançant el dret d'accés el titular de les dades pot conèixer quines dades sobre la seva persona són objecte de tractament. A més, aquest dret podria ser la base de l'exercici d'altres drets, com ara els de cancel·lació, rectificació o oposició.

És per això que les limitacions a aquest dret d'accés han de ser les mínimes atès que mitjançant el seu exercici es garanteix l'efectivitat del dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal. Els únics casos en què la pròpia LOPD exceptua el dret d'accés en relació a fitxers o tractaments públics es recullen a l'article 23 de la LOPD, i es limiten a fitxers i tractaments de l'àmbit tributari i policial. En el cas que ens ocupa les dades personals a les que pretén accedir el reclamant no es troben en cap d'aquests àmbits, de manera que no és aplicable cap excepció de les establertes per la LOPD que pogués emparar la denegació d'aquest accés.

Ara bé, l'article 30 del RLOPD estableix que es pot denegar l'accés, en els casos següents:

Carrer de la Llacuna, 166, 7a. Planta
08018 Barcelona

- “1. El responsable del fitxer o tractament pot denegar l'accés a les dades de caràcter personal quan el dret ja s'ha exercit en els dotze mesos anteriors a la sol·licitud, llevat que s'acrediti un interès legítim a aquest efecte.*
- 2. També s'hi pot denegar l'accés en els supòsits en què ho prevegi una llei o una norma de dret comunitari aplicable directament o quan aquesta llei o norma impedeixin al responsable del tractament revelar als afectats el tractament de les dades a què es refereixi l'accés.*
- 3. En tot cas, el responsable del fitxer ha d'informar l'afectat del seu dret a demanar la tutela de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades o, si s'escau, de les autoritats de control de les comunitats autònomes, conforme al que disposa l'article 18 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre.”*

Durant la tramitació d'aquest procediment, el Departament de Justícia no ha invocat la concurrència de cap de les circumstàncies regulades a l'article 30 RLOPD que permeten denegar l'accés. El Departament s'ha limitat a manifestar que malgrat considerar que l'avui reclamant no havia exercit el dret d'accés en termes de la LOPD, mitjançant escrit de data 01/09/2011 ja va donar resposta a una petició efectuada en data 08/08/2011, de la qual no es té constància a l'expedient, i que el Departament ve a assimilar a la que presentà l'afectat el 13/09/2011, la qual per contra sí consta a les actuacions. El Departament ha aportat còpia de l'escrit de data 01/09/2011, amb el qual segons manifesta s'hauria donat resposta a la petició que hauria efectuat l'intern en data 08/08/2011. Aquest escrit de resposta, que no s'ha acreditat haver notificat a l'intern, qui al respecte manifesta no haver rebut resposta a la queixa efectuada el 08/08/2011, tenia el contingut següent: *“1. No consta en aquest Centre la intervenció de la correspondència que vostè envia al nostre Centre per la qual cosa no està limitada quant a la quantia segons allò previst a l'art. 46 del Reglament Penitenciari.*
2. Tampoc no tenim constància de que cap intern o interna del nostre Centre hagi presentat una queixa en relació a la recepció del correu que vostè envia.
3. En la documentació que ens ha tramès no acredita la representació prevista a l'art. 32 de la Llei 30/92 de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú per actuar en nom d'una altra persona.”

Amb independència de si aquest escrit d'01/09/2011 es va notificar o no a l'intern, el seu contingut no permet considerar que resolgués en termes de la LOPD una sol·licitud prèviament formulada per mitjà d'escrit de data 08/08/2011, del qual es desconeix el seu contingut. Per contra, l'avui reclamant ha acreditat i així ho acceptat el Departament, que amb posterioritat, i en concret el 13/09/2011, va dirigir al director del CPB-1 un escrit amb el qual exercia el dret d'accés en termes de la LOPD, sense cap mena de dubte, i respecte al qual no consta que s'hagués donat cap resposta, ja que no es pot donar tal consideració a l'escrit de data 01/09/2011, per les raons que s'han assenyalat.

L'article 29.1 del RLOPD disposa que el responsable del fitxer ha de resoldre sobre la sol·licitud d'accés en el termini màxim d'un mes a comptar de la recepció de la sol·licitud. És a dir, que en el termini indicat el responsable del fitxer ha de pronunciar-se sobre la procedència o no del dret exercit, i això fins i tot quan no es disposa d'informació sobre la persona peticionària (art. 25.2 RLOPD).

En conseqüència, d'acord amb tot el que s'acaba d'exposar, escau concloure que procedeix l'estimació de la present reclamació de tutela de drets, atès que el Departament de Justícia no ha acreditat que hagués facilitat l'accés exercit per l'avui reclamant, al qual hi tenia dret per les raons exposades. Per aquest motiu, i de conformitat amb allò que determina l'article 119 del RLOPD, s'ha de requerir al responsable del fitxer per tal que en el termini de 10 dies faci efectiu el dret d'accés que havia exercit el reclamant.

En aquest sentit, és oportú afegir que, el Departament de Justícia ha manifestat a aquesta Autoritat en diverses ocasions, la dificultat de complir amb el dret d'accés quan s'exerceix respecte als expedients penitenciaris, atès el volum ingent que en alguns casos poden tenir aquests tipus d'expedients. I aquesta Autoritat s'ha pronunciat ja en el sentit que si bé aquestes eventuals dificultats no poden justificar la denegació del dret d'accés ni la seva obstaculització, sí que és acceptable acudir a alguna alternativa que permetés satisfer el dret d'accés exercit pels interns, però que alhora tingués en compte també la realitat a la qual es refereix el Departament. Així, una alternativa vàlida podria ser la de permetre l'accés visual a tot l'expedient penitenciar per tal que l'afectat concretés els documents als quals pretén accedir, opció que es podria considerar ajustada a allò que determina l'article 28.1 e) del RLOPD, el qual preveu la possibilitat que el responsable del fitxer pugui articular un sistema diferent dels previstos en les lletres anteriors del mateix precepte, sempre que aquest sigui adequat a la configuració o implantació material del fitxer. En definitiva, es tractaria d'una solució que, sense estar expressament prevista a la normativa de protecció de dades per a un cas com el present, ja que l'opció de l'art. 27.2 del RLOPD vincula les raons de complexitat a l'existència d'una pluralitat de fitxers, circumstància que en puritat no es dona en el present cas, sí estaria en sintonia amb l'esperit d'aquest precepte.

Sisè.- En definitiva, que en relació amb totes les dades personals de l'afectat que constin al seu expedient penitenciar, i també respecte als dos informes especificats per l'avui reclamant si contenen informació referent a la seva persona, de conformitat amb allò establert a l'article 119 del RLOPD, i atès el sentit estimatori de la present resolució, s'ha de requerir al Departament de Justícia per tal que en el termini de 10 dies faci efectiu el dret d'accés que havia exercit la persona reclamant, a través d'algun dels sistemes previstos a l'article 28 del RLOPD, i tenint en compte el que s'ha exposat en el darrer paràgraf del fonament de dret cinquè.

Per tot això,

RESOLC

Primer.- Estimar la reclamació formulada per XXX contra el Departament de Justícia.

Segon.- Requerir a la Direcció General de Serveis Penitenciaris del Departament de Justícia per tal que en el termini de 10 dies atorgui l'accés sol·licitat pel reclamant, en els termes assenyalats en la present resolució. Un cop s'hagi fet efectiu el dret d'accés, en el mateix termini de 10 dies el Departament haurà de donar-ne compte a l'Autoritat, tot això de conformitat amb l'article 119 del RLOPD.

Tercer.- Notificar aquesta resolució a la Direcció General de Serveis Penitenciaris del Departament de Justícia i a la persona reclamant.

Quart.- Ordenar la publicació de la Resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17.2 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

La directora,

Esther Mitjans Perelló

Barcelona, 2 de febrer de 2012